

10 officiellt fastställd taxa. Denna taxa har icke undergått någon förändring efter myntreformen, men myntet, hvarmed betalning af köparen erlägges, har minst 5 proc. högre värde, än det, hvarmed medikamenter före myntreformen betalades. Herrar apotekares annons innebär således, enligt vår åsigt, ett försök att begagna de hos den stora allmänheten ännu rådande orediga föreställningar om effekten af myntreformen, till en liten nått förhöjning af apotekartaxan med 25 procent. I hvarje fall är deras förfarande ett brott mot författningen, som tydligt och klart innehåller, att ryskt skiljemynt till ett belopp af 2 rubel 50

52 I. OM DE FÖRMENTA FARORNA FÖR MYNTVÄRDETS UPPEHÅLLANDE.

Finlands Allmänna Tidning n:o 10, 13.I 1866

20 I tidningarne hafva varit synliga ett antal artiklar om landets myntförhållanden, hvilka genom sin origtiga uppfattning af desamma måste vilseleda allmänheten.

Säker insigt i ett sådant ämne kan icke vara mycket allmän. Men ett lugnare eftertänkande bör dock kunna aflägsna alltför stora misstag. Och det nyttiga och nödvändiga härvid är icke, att en mångfald af subjektiva åsichter skola offentliggöras, utan att allmänheten skulle upplysas genom framställandet af sanningar, som annorstädes i världen åtnjuta allmänt erkännande.

Det var en tid, då man påstod, att Finlands banks silfver skulle inom några veckor uttagas med ryska sedlar. Lyckligtvis synes tron härpå försvunnit med myntreformens inträdande.

30 Då föll det en sysslöös penna in att försäkra, att det likväl kunde uttagas med utländska vexlar – lydande på silfver. Det är: bankens silfver skulle uttagas mot silfver. – En sådan plan i denna dess nakenhet skulle kanske, såsom den bordt, väckt åtlöje. Men då den invecklades i några onödiga omgångar, lærer det otroliga händt, att personer funnos, som läto sig deraf skrämmas.

Vexlarne skulle säljas still godt pris – icke åt banken, utan åt enskilda personer, och först med de sedlar, som för dem erhöles, skulle silfret tagas ur banken.

40 Hvad skulle nu de enskilda göra med dessa vexlar? Till importens solderande kunde de icke behövas. Ty hittills har exporten gifvit vexlar nog för detta behof. När den är importen underlägsen, går naturligtvis bankens silfver till utlandet, utan alla tillställningar. Men så länge detta icke är förhållandet, måste de lyckliga köparene af de billiga vexlarne antingen sälja dem åt banken eller sjelfve draga in silfver. Det förra skulle säkert ske; ty personerne i fråga komme då genast i tillfälle att åter köpa af de billiga vexlarne och att åter sälja dem åt banken, som alltså skulle kunna ersätta sitt silfverförråd, allt efter som den stora okände och frikostige spekulanten skulle söka att minska det.

50 Skada verkligen, att landet icke lyckliggöres med en sådan vixelhandel, hvilken, om den skulle bedrivas i behörig skala, skulle göra all annan utrikeshandel öfverflödig.

Att nödgas vederlägga dylika narraktiga planer, är något nedsättande. Men i förhållanden sådane som de närvarande och härvarande hade det varit väl, om jemte publicerandet af den påpekade skrifvelsen, planens löjlighet blifvit framhållen. Erfarne affärsmän hafva intygat,

att den nu blifvit ansedd för allvarlig, väckt oro och gjort skada.

Senast hafva de yttrade farhågorna haft en mera reel anledning.

Ryska kopeksmyntet skall uttränga allt annat mynt i landet, och myntreformen skall vara tillintetgjord – förmenas det.

Detta förmenade måste hos dem, som hysa och uttala det, vara rena allvaret.

Det är väl dock känt, att kopeksmyntet endast till inskränkt belopp mottages i kronans kassar och i Finlands bank – så inskränkt, att man väl kan säga, att alla utskylder till kronan och alla skulder till banken skola betalas i fullhaltigt silfvermynt eller i Finlands banks sedlar.

10

Och man torde äfven känna, att föreningsbanken, hypotheksföreningen och alla andra allmänna kassar, såsom alla enskilda, äro berättigade att fordra betalning i fullhaltigt mynt, så snart liqviden öfverstiger 2 1/2 rubel eller 10 mark. Tror väl någon, att alla dessa skola afsäga sig sitt berättigande och mottaga betalning i underhaltigt mynt?

Skulle alltså alla ifrågavarande liqvider upphöra? Med andra ord: skall folket i landet gifva bort allt det mynt, med hvilket dessa liqvider kunna verkställas, och förvandla det i ett mynt, hvarmed föga någon enda sådan betalning kan ske?

En sådan förmodan tyckes vara så orimlig, att ingen borde kunna uttala den.

20

Men härtill kommer ännu den egentliga pröfvostenen för allt myntvärde. – Med hvilket mynt skall utlandet betalas? Tror man verkligen, att landets importörer skulle hellre mottaga underhaltigt mynt, för att dermed köpa vaxlar i Petersburg eller Riga till en 18 å 20 procents sämre kurs, än finska bankens, och ersätta denna förlust genom ett högre varupris? Sådant skulle icke ens ske, om det vore möjligt att uppehålla ett högre varupris. Att handel kan icke liqvideras med 10 mark och derunder. Och redan nödvändigheten att för liqviderna med utlandet hålla på det bättre myntet skulle ensam hindra dettas bortgifvande mot det sämre.

30

Satsen: »det sämre myntet uttränger det bättre» har i denna allmänhet ingen sanning. Den kan gälla, der lagstiftningen ger båda myntsorterna lika giltighet – men sådant är icke fallet med det fullhaltiga och underhaltiga myntet i detta land, icke ens med de två slag af underhaltigt mynt, som här kursera – emedan Finlands bank såsom sitt mynttecken erkänner blott det ena. Under sådane förhållanden har sagde sats ingen tillämpning. Men tvertom gäller det, att intet lagbud förmår hålla ett sämre mynt i samma värde som det bättre.

Ett skiljemynt af ringa nominelt värde är ett mynttecken, som väl i sig kan vara snart sagdt huru värdelöst som helst och likväl gälla för nominela värdet, så länge det blott tjenar att fylla sin bestämmelse af skiljemynt. Hvarje myntstyckes obetydliga penningbelopp föranleder denna ligkiltighet för värdet, och begagnandet deraf i vaxling är detsamma som invexling mot fullhaltigt mynt. Men så snart man vill göra det till verkligt mynt, måste äfven dess verkliga värde framträda. En loflig, ehuru just icke lofvärd spekulation har här gjort detta försök. Följden deraf har kunnat förutses.

40

I sådane omständigheter hade det upprepade rådet till allmänheten: att hålla på mark och penni, säkert varit gagneligare, än ofvan antydda afhandlingar.

50

Under nu inträdda förhållanden är det åter nyttigt att påminna:

att, när trafikanterne i handeln mottaga kopeksmyntet till endast 80 procent, det af dem kan med god fördel användas eller säljas i Petersburg;

att derföre den, som betalar i mark, har rättvist anspråk att af dem i vexling erhålla endast mark och penni;

att hvar och en, som i torghandeln kan betala i mark och penni, genom att så förfara, skyddar allmogen och arbetaren från förluster.

Rättvist anspråk har landet på arbetsgifvaren, att han åtminstone numera skall betala sina arbetare i ett mynt, som icke blottställer dem för förluster. Det synes, som om pressen bordt kunna finna något ord af ogillande för spekulationen på den fattiga arbetarens bekostnad, äfven om spekulationen på kronans kassor skulle ansetts vara behörig.

10 Det är kanske för mycket begärdt, att under förhållanden, som varit oundvikliga, afseendet på det allmänna bästa bordt tillbakahålla vinningslystnaden från att i det yttersta begagna dem. Men både ära och vinst på det allmännas bekostnad bör den å sin sida icke kunna påräkna.

Då numera äfven den i landet förlagda ryska militären kommer att liqvidera i mark och penni, så förlorar ingen derpå, att skiljemyntet i penni blir det allmänt begagnade. Man bör ihågkomma, att också pennimyntet likasom Finlands banks sedlar har sitt värde derigenom, att banken inlöser detsamma, samt att å andra sidan det fullhaltiga 20 ryska myntet ända ned till tjugufemkopeksstycket gäller lika med det fullhaltiga markmyntet.

Otvifvelaktigt vore det principenligast, att äfven allt skiljemynt skulle vara fullhaltigt. Men den fara för banken och myntvärdet, man ytterligare spårat i pennimyntets underhaltighet, tillhör äfven den de toma farhågorna, ehuru talet derom icke lider af den bristande insigt, som karakteriserar de båda tidigare omnämnda.

Anbud gjordes för ett år tillbaka att mynta allt pennimyntet i Frankfurt am Mayn – för mycket billigt pris förstås. – Nu hotas med att låta mynta det kostnadsfritt och inpraktisera det i allmänna rörelsen. Mot sådane hotelser ställde lagen fordom: »varde hängd». Nu är väl galgen antiquerad. Men de straffbestämmelser, som trädt i 30 stället, torde vara kraftiga nog att förhindra dådet.

Dessutom bör ihågkommas, att icke blott markstycket, utan äfven tvåmarkstycket, ehuru fullhaltiga, till sin kvantitet i sjelfva verket äro skiljemynt. Tjugufempennistykets åter är en så obetydlig storhet, att i flera länder kopparmynt gör dess tjänst, utan att det faller någon in att förfalska detsamma. Endast femtipennistykets kunde alltså erbjuda rum för spekulat. Men om denna skall löna kostnad och risk, måste den vara anlagd på miljoner. En sådan spekulat åter kan i ett så litet 40 land, med ett så ringa cirkulationskapital, icke undgå upptäckt. Man torde således kunna för den faran sofva ganska lugnt.

Troligen skola nya, myntreformen hotande, gestalter uppträda i sällskaperna och i tidningsspalterna. Men man vågar kanske hoppas, att vanan vid deras uppträdande skall gifva åhörare och läsare mod att se dem närmare an – och ett sådant nogare betraktande komma de säkert icke att fördraga.

53 II. OM PENNINGENÖDEN OCH ANNAN NÖD.

150 *Finlands Allmänna Tidning n:o 10, 13.I 1866*

I stället för att skrämja med skuggbilder och öfverdrifva de små olägenheterna, vore det skäl att sysselsätta sig med de stora, som återstå att öfvervinna.